

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 338/2018-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. februára 2019 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Sergeja Kohuta o prijatej sťažnosti [REDACTED] zastúpenej advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 271/2017-207 z 29. januára 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Nitre uznesením č. k. 25 Co 271/2017-207 z 29. januára 2018 porušil základné právo [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 25 Co 271/2017-207 z 29. januára 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 585,75 € (slovom päťstoosemdesiatpäť eur a sedemdesiatpäť centov), ktorú je Krajský súd v Nitre povinný vyplatiť na účet advokátskej kancelárie BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 338/2018-11 zo 4. júla 2018 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 271/2017-207 z 29. januára 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) žalobu o určenie vlastníctva k parcele č. [REDAKOVANÉ], reg. CKN, orná pôda s výmerou 903 m², v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísanej na liste vlastníctva [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pozemok“), vedenej v katastri nehnuteľností Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru (ďalej len „okresný úrad“).

Odporkyňou v konaní o určenie vlastníckeho práva k pozemku na okresnom súde bola obchodná spoločnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „Poľnohospodárska Pôda“ alebo „odporkyňa“). V priebehu konania na okresnom súde podala prokurátorka Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „prokurátorka“) protest proti rozhodnutiu okresného

úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva Poľnohospodárskej Pôdy k pozemku. Na základe rozhodnutia Okresného úradu Nitra, odboru opravných prostriedkov, referátu katastra nehnuteľností č. k. UPo 25/2016-4/To z 25. januára 2016 bolo rozhodnutie okresného úradu o povolení vkladu vlastníckeho práva Poľnohospodárskej Pôdy k pozemku zrušené z dôvodu porušenia zákonného predkupného práva štátu, resp. neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi sťažovateľkou a Poľnohospodárskou Pôdou.

3. Zo sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľka vzhľadom na vyhovenie protestu prokurátorky vzala 14. októbra 2016 žalobu v celom rozsahu späť. Okresný súd uznesením č. k. 17 C 483/2015-152 z 10. februára 2017 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie zastavil a priznal sťažovateľke náhradu trov konania v celom rozsahu.

Proti uzneseniu okresného súdu v časti týkajúcej sa trov konania podala Poľnohospodárska Pôda odvolanie, o ktorom krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že zmenil uznesenie okresného súdu a nárok na náhradu trov konania priznal Poľnohospodárskej Pôde ako odporkyni.

4. Podľa názoru sťažovateľky došlo k porušeniu jej základných práv najmä tým, že „... Krajský súd v Nitre v Napadnutom rozhodnutí v celom rozsahu odchyľil od svojho právneho záveru, ktorý vyslovil vo svojom skoršom uznesení zo dňa 30.3.2017, č. k. 5Co/139/2017-312, bez akéhokoľvek presvedčivého a relevantného odôvodnenia.

Som presvedčená, že odchylenie sa Krajského súdu v Nitre od svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti v skutkovo totožnej veci, bez náležitého a presvedčivého odôvodnenia skutočností, ktoré viedli Krajský súd k podstatnej zmene svojho právneho záveru, má za následok nepreskúmateľnosť Napadnutého rozhodnutia.

Nakoľko zavinenie za zastavenie súdneho konania spočíva výlučne v povahe na strane [REDAKOVANÉ], priznanie náhrady trov konania [REDAKOVANÉ] považujem za nezákonné a formalistické.“

5. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálezom: „Základné práva sťažovateľky [REDAKOVANÉ]...

- na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1) Ústavy Slovenskej republiky;

- na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1) Listiny základných práv a slobôd;
 - na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.1.2018, č. k. 25Co/271/2017-207, porušené boli.

Uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 29.1.2018, č. k. 25Co/271/2017-207 sa zrušuje a vec sa vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v Nitre je povinný zaplatiť sťažovateľke [REDAKOVANÉ] ... náhradu trov právneho zastúpenia...“

II.

6. Ústavný súd podľa § 29 ods. 3 zákona o ústavnom súde predložil prijatú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie a podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde účastníkov konania vyzval na oznámenie, či v prejednávanej veci súhlasia s upustením od ústneho pojednávania.

7. Krajský súd predložil ústavnému súde vyjadrenie sp. zn. Spr 797/18 zo 17. augusta 2018, v ktorom prostredníctvom predsedu krajského súdu JUDr. Jána Vanka uviedol: „Vychádzajúc z ust. § 234 ods. 2 v spojení s § 220 ods. 2 CSP, ako i z obsahu uznesenia krajského súdu je zrejmé, že odôvodnenie sťažnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu jasným a zrozumiteľným spôsobom sa vysporiadalo so všetkými okolnosťami, ktoré majú pre vec podstatný význam a ktoré dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, z ktorého dôvodu ho nemožno považovať za nepreskúmateľné. Z odôvodnenia rozhodnutia plynie, ako sa odvolací súd vypořiadal s procesným zavinením sťažovateľky na potrebe vziať žalobu späť, ktorého dôsledkom bolo zastavenie konania, ako i ozrejmil okolnosti, v ktorých vzhliadol dôvod pre aplikáciu § 256 ods. 1 CSP v danom prípade.“

V postupe odvolacieho súdu nemožno vzhliadnúť ani porušenie práva sťažovateľky na spravodlivý proces tým, že ju v intenciách § 382 CSP nevyzval na vyjadrenie sa k možnému použitiu § 256 ods. 1 CSP pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania, ktoré pri doterajšom rozhodovaní nebolo použité a je pre rozhodnutie rozhodujúce.

Judikatúra Najvyššieho súdu SR totiž už dospela k záveru, že postup odvolacieho súdu podľa § 213 ods. 2 OSP (znenie totožné, ako podľa § 257 CSP) neprichádzajú do úvahy pri rozhodovaní o trovách konania a procesné rozhodnutie odvolacieho súdu o trovách konania nemôže mať preto atribúty tzv. prekvapivého rozhodnutia, napr. R 134/2014, uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdu/112/2012).

Nenáležitý je i poukaz sťažovateľky na okolnosť, že odvolací súd sa odchýlil vo svojom rozhodnutí od právneho záveru vysloveného Krajským súdom v Nitre v identickej veci uznesením zo dňa 30. 03. 2017 č.k. 5Co/139/2017-132, ktorým potvrdil rozhodnutie prvoinštančného súdu priznávajúce žalobcovi náhradu trov konania, čím porušil princíp právnej istoty. Na tomto mieste je potrebné uviesť, že označené rozhodnutie odvolacieho súdu je na Krajskom súde v Nitre doposiaľ jediné, v ktorom bol vyslovený právny názor, že žalobcovi vzniklo právo na náhradu trov konania, pričom nálezom Ústavného súdu SR zo dňa 20. 03. 2018, sp. zn. II. ÚS 569/2017-48 bolo uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 30. 03. 2017 č.k. 5Co/139/2017-132 zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

S ohľadom na vyššie uvedení argumentáciu navrhujem sťažnosti sťažovateľky nevyhovieť...“

V závere vyjadrenia krajský súd uviedol, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

8. Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu 2. októbra 2018 doručila ústavnému súdu stanovisko k vyjadreniu krajského súdu, v ktorom k argumentu o procesnom excese odvolacieho súdu uviedla: *«Krajský súd sa vo svojom vyjadrení k (jemu známym) záverom Ústavného súdu o povinnosti vytvoriť „procesný priestor“ nevyjadril, ale len formálne konštatoval, že sa v prípade Napadnutého rozhodnutia (vydaného v rozpore so závermi Nálezu č. 2), „jedná o zákonný postup, v ktorom nemožno vzhliadnuť ani porušenie práva sťažovateľky na spravodlivý proces.“*

Práve presvedčenie krajského súdu o zákonnosti rozhodovacieho postupu (v rozpore s ustanovením §382 Civilného sporového poriadku), ktorý bol Nálezom č. 2 v obdobnej veci jednoznačne vyhodnotený ako protiústavný, odôvodňuje naliehavosť potreby každé

rozhodnutie, ktoré je výsledkom a priori protiústavného postupu odvolacieho súdu, označiť ako opakujúci sa procesný exces s perspektívou budúcich opakovaní.

Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým priznal náhradu trov konania žalovanej strane, malo bez ďalšieho atribúty tzv. neústavného, prekvapivého rozhodnutia, keď som nebola explicitne vyzvaná, aby som k prípadnej aplikácii § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku v prospech žalovanej strany vyjadrila svoje stanovisko.

Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane vyhodnotil rozhodnutia Krajského súdu v Nitre o aplikácii ustanovenia §257 Civilného sporového poriadku o nepriznaní náhrady trov konania žiadnej strane ako procesný exces, ktorý založil zjavný rozpor s princípmi spravodlivého konania a takýmto rozhodnutím konštatoval porušenie základných práv Poľnohospodárskej Pôdy, s.r.o. rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým rozhodol o odvolaní Poľnohospodárskej Pôdy, s.r.o. proti uzneseniu o priznaní náhrady trov konania v rozsahu 100% mne (žalobkyni).

O to naliehavejšia je potreba Napadnuté rozhodnutie krajského súdu vyhodnotiť ako procesný exces, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania, keď ho namieta práve strana, ktorej bolo v pôvodnom (odvolaním napadnutom rozhodnutí) priznané právo na náhradu trov konania v plnej výške, materiálnej pravdy (úspechu) sa domohla v inom (katastrálnom) konaní nezávislom od jej vôle a rozhodnutie krajského súdu jej toto právo na náhradu trov konania nielenže nezákonne právoplatne odňalo, ale dokonca jej bola uložená povinnosť okrem vlastných trov, znášať aj trovy konania žalovanej strany.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. R 134/2014, na ktoré krajský súd poukázal, ako na relevantný dôkaz o zákonnosti postupu krajského súdu v rozhodovaní o trovách, vychádzalo z pôvodnej koncepcie Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorej rozhodnutie o trovách konania „je vnútorne jednotnou procesnoprávnou otázkou, pri ktorej nemožno samostatne hovoriť na jednej strane o ustanoveniach upravujúcich náhradu trov konania podľa zásady úspechu, resp. výsledku konania a na druhej strane o odlišných ustanoveniach (v zmysle ustanovenie §213 ods. 2 O.s.p.) tieto princípy modifikujúcich.“

Dodal, že tento názor je ovplyvnený názormi prezentovanými v odbornej literatúre - napr. v komentári k Občianskemu súdnemu poriadku (Števček/Ficová). Toto rozhodnutie

Najvyššieho súdu SR je neaplikovateľné pre aktuálne platnú zákonnú úpravu koncepcie náhrady trov konania, a preukázateľne bolo prekonané citovaným Nálezom č. 2.

Okresný súd Nitra vecne správne, konzistentne a v súlade s ustálenou 50-ročnou aplikačnou praxou usmerňovanou krajským súdom (teda v súlade s názorom ústavného súdu vyjadreným v citovanom Náleze č. 1) rozhodoval o priznaní náhrady trov osobám poškodeným podvodným správaním Poľnohospodárskej Pôdy, s.r.o. po späťvzatí žaloby, a to v konaniach Okresného súdu Nitra vedenými pod sp. zn. 10C/482/2015, 18C/503/2015, 15C/482/2015, 9C/118/2016, 19C/482/2015, 17C/496/2015, 9C/483/2015, 19C/512/2015, 18C/484/2015, 17C/505/2015, 15C/483/2015, 12C/107/2016, 12C/129/2016, 19C/498/2015, 14C/544/2015, 25C/101/2016, 25C/163/2016, 16C/83/2015, 16C/97/2015, 18C/483/2015, 25C/359/2016. Práve v Napadnutom rozhodnutí sa krajský súd sám „prekvapivo“ kategoricky odchyľil bez náležitého odôvodnenia odklonu od skoršej dlhoročnej praxe.»

K nedostatočnosti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia sťažovateľka v stanovisku uviedla: «Krajský súd (bod 13. Napadnutého rozhodnutia) iba stručne a bez náležitého odôvodnenia konštatuje, že „z dôvodu procesného zavinenia zastavania konania žalobkyňou je potrebné výrok o náhrade trov konania zmeniť tak, že žalovaná má nárok na náhradu trov konania.“

Výsledok konania, keby došlo k prejednaniu sporu už akoby prejudikoval aj Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18.05.2018, sp. zn. 6 Sžrk/3/2018 (konanie o kasačnej sťažnosti Poľnohospodárskej pôdy, s.r.o. proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 15S/5/016-120 zo dňa 23.10.2017), v ktorom kasačný súd v bode 65 konštatuje, že hoci predkupné právo štátu vzniklo až po uzavretí kúpnej zmluvy, okresný úrad je povinný skúmať, či po uzavretí zmluvy do rozhodnutia o povolení vkladu nenastali skutkové alebo právne zmeny, ktoré by bránili vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností. To znamená, že nemalo dôjsť k povoleniu vkladu vlastníckeho práva do katastra, a v dôsledku tohto nezákonného postupu orgánu verejnej správy som bola nútená obrátiť sa so žalobou na ochranu svojho vlastníckeho práva na súd.

Ústavný súd v skutkovo obdobnej veci jednoznačne konštatoval (bod 23. Nálezu č. 1), že v čase podania určovacej žaloby žalobca nemal inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv, a preto treba z procesného aspektu urobiť záver, že žaloba bola podané

dôvodne (to sa samozrejme môže, ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá .sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje).

Orgány štátu tvoria koherentný celok a mám zato, že rozhodnutie vydané v prospech mňa v jednom (katastrálnom) konaní mi nemôže byť na ujmu v druhom konaní, a to aj v súlade s princípom právneho štátu, vyjadreným v čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.»

V závere stanoviska sťažovateľka uviedla: „Napadnuté rozhodnutie mení ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov v rozpore s princípom práva na spravodlivé súdne konania, keď súd túto ojedinelú zmenu náležité nezdôvodnil. Ústavný súd v skutkovo obdobnej veci rozhodol o zrušení ústavnou sťažnosťou napadnutého rozhodnutia Krajského súdu v Nitre (viď bod 3. tohto podania). Táto vec doposiaľ nie je rozhodnutá v súlade s právnymi názormi Ústavného súdu, nakoľko krajský súd si danú vec rozhoduje svojvoľne, argumentujúc, že právny názor Ústavného súdu nemusí rešpektovať, lebo jeho rozhodnutia nemajú pre Krajský súd v Nitre precedenčný charakter (rozpor svojho názoru s ustanovením § 193 Civilného sporového poriadku nezdôvodňuje).

V súvislosti s posudzovaným procesným excesom treba zohľadňovať aj skutočnosť, že Najvyšším súdom Slovenskej republiky je právoplatne rozhodnuté (viď bod 26. tohto podania) o neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorou bolo porušené predkupné právo štátu špekulantmi parazitujúcimi na dôverčivosti starých ľudí a Krajský súd v Nitre predstiera, že toto rozhodnutie nevidí a preto nevie v rozhodnutí o náhrade trov konania posúdiť procesnú vinu na zastavení konania, nakoľko nevie, ako by predmetné konania hmotnoprávne skončilo.“

Sťažovateľka v podanom stanovisku súhlasila s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

III.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

12. Podľa § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

13. Podľa § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak niektorý z účastníkov konania zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy. Ak sa však pre správanie odporcu vzal späť návrh, ktorý bol podaný dôvodne, je povinný uhradiť trovy konania odporca.

14. Sťažovateľka je presvedčená, že napadnuté uznesenie trpí nedostatkom *„náležitého a presvedčivého odôvodnenia skutočností, ktoré viedli Krajský súd k podstatnej*

zmene svojho právneho záveru, má za následok nepreskúmateľnosť Napadnutého rozhodnutia“.

Sťažovateľka je tiež presvedčená, že späťvzatie žaloby nezavinila, a preto považuje priznanie náhrady trov konania odporkyni za nezákonné a formalistické.

15. Predseda krajského súdu zdôrazňuje, že napadnuté uznesenie sa dostatočne a jasne vysporiadalo so všetkými podstatnými okolnosťami, postup krajského súdu pri aplikácii § 256 ods. 1 CSP považuje za správny a tiež poukazuje na iné konanie vedené proti odporkyni v skutkovo a právne obdobnej veci, v ktorej napokon ústavný súd rozhodol nálezom sp. zn. II. ÚS 569/2017 z 20. marca 2018.

16. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na príslušnom súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala, a bola vyhlásená spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (m. m. II. ÚS 153/2018).

17. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj nárok na náhradu trov konania (II. ÚS 272/08).

18. Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (I. ÚS 198/07, Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

19. Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi prislúcha zásadne týmto súdom. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne preskúmava rozhodnutie všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (IV. ÚS 248/08).

20. Ústavný súd pri aplikovaní uvedených všeobecne formulovaných zásad na daný prípad predovšetkým konštatuje z právneho hľadiska, že § 256 ods. 1 CSP (na základe ktorého všeobecné súdy otázku náhrady trov posudzovali) je z obsahového hľadiska v podstate zhodný so skorším § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý stratil účinnosť 30. júna 2016. Niet preto dôvodu neaplikovať ustálenú judikatúru všeobecných súdov, ktorá sa týka § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

21. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

22. V okolnostiach danej veci je podľa názoru ústavného súdu nevyhnutné zaoberať sa tromi líniami argumentov. Prvú líniu predstavuje vyriešenie otázky miery zavinenia na späťvzatie žaloby, ďalším smerom je nutnosť vysporiadať sa s existujúcou judikatúrou ústavného súdu (na ktorú poukázal krajský súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti a sťažovateľka v podanom stanovisku) a napokon je nevyhnutné vysporiadať sa s tvrdením o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia.

23. Z pohľadu ústavného súdu treba súhlasiť so sťažovateľkou v tom, že v čase podania určovacej žaloby naozaj nemala inú právnu možnosť domôcť sa ochrany svojich práv, a preto treba z procesného aspektu urobiť záver, že žaloba bola podaná dôvodne (to sa samozrejme môže, ale nemusí vzťahovať na hmotnoprávnu dôvodnosť žaloby, ktorá sa však v takomto prípade neskúma a neposudzuje). Naproti tomu z argumentácie krajského súdu vôbec nevyplýva, akým správaním (čím) mala sťažovateľka procesne zaviniť potrebu späťvzatia žaloby a následného zastavenia konania. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia vyzdvihol ako nosný, resp. jediný dôvod tvoriaci základ jeho rozhodnutia časový úsek od rozhodnutia okresného úradu, ktorým sa vyhovel protestu prokurátorky až po späťvzatie žaloby (takmer 9 mesiacov).

Naproti tomu okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia správne konštatoval, že k zastaveniu konania došlo vplyvom konania prokurátorky a správnych orgánov, na ktoré sťažovateľka nemala žiadny vplyv, a podanie žaloby bolo jedinou možnosťou pre sťažovateľku ako ochrániť svoje právo.

24. Z uvedeného teda vyplýva, že krajský súd sa k otázke vyriešenia miery zavinenia na späťvzatí žaloby postavil prísne formalisticky, keď zavinenie bez hlbšieho a dôslednejšieho skúmania (napr. z akých dôvodov bola žaloba podaná, aká aktivita bola vyvíjaná jednotlivými stranami sporu v priebehu konania) pripísal na ťarchu strany, ktorá úkon späťvzatia vykonala.

25. Pozornosti ústavného súdu neunikla skutočnosť, že na okresnom súde, ale aj na krajskom súde bolo vedených niekoľko konaní, v ktorých ako žalovaná vystupuje Poľnohospodárska Pôda. V daných súvislostiach ústavný súd poukazuje na rozdielnu rozhodovaciu prax okresného súdu, resp. krajského súdu v otázke priznania náhrady trov konania v prípade späťvzatia žaloby.

26. Pokiaľ sa predseda krajského súdu odvoláva na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 569/2017 z 20. marca 2018, ktorým sa vyhovel sťažnosti, ktorú podala Poľnohospodárska Pôda v skutkovo a právne takmer totožnej veci, treba uviesť, že v danom prípade bolo rozhodnutiu krajského súdu (ktorým nepriznal trovy konania odporkyni)

vytýkané práve nedostatočné odôvodnenie zmeny právneho názoru krajského súdu, a teda rozhodnutie krajského súdu o trovách konania bolo zrušené a vrátené na ďalšie konanie.

27. Nemožno však súhlasiť ani s tvrdením sťažovateľky o porušení označených základných práv, pokiaľ nebola krajským súdom explicitne vyzvaná na vyjadrenie sa k aplikácii § 256 ods. 1 CSP. Sťažovateľka odvíja porušenie základných práv v tomto smere od nálezu ústavného súdu sp. zn. III. 98/2018 z 2. mája 2018. V uvedenom prípade síce ústavný súd konštatoval arbitrárnosť rozhodnutia, pretože krajský súd nevytvoril procesný priestor umožňujúci strane sporu vyjadriť svoje stanovisko k prípadnému použitiu tohto ustanovenia (v danom prípade § 257 CSP), avšak išlo o odlišnú procesnú situáciu oproti situácii týkajúcej sa sťažovateľky. V už uvedenom prípade rozhodol krajský súd tak, že zmenil rozhodnutie okresného súdu a aplikoval § 257 CSP, teda nepriznal trovy konania žiadnej zo strán sporu.

28. V tejto súvislosti ústavný súd už v minulosti vyslovil, že aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v rozhodnutiach vo veci samej nemajú charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie (III. ÚS 300/06). Pokiaľ súd rieši právnu otázku (tú istú alebo analogickú), ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, bez toho, aby sa argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekoná v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy a môže tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (III. ÚS 192/06). Potreba vysporiadať sa so známym rozhodnutím súdu v obdobnej veci (osobitne, ak ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky) z hľadiska jeho dôvodov, pokiaľ príslušný súd dospeje následne k opačnému názoru, je súčasťou požiadavky na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (II. ÚS 426/2012). Právna istota spolu s požiadavkou ochrany legitímnych očakávaní principiálne neznamená právo účastníka konania na rovnaké právne posúdenie jeho veci. Nesporne však znamená právo na vysvetlenie dôvodov, pre ktoré sa konajúci orgán verejnej moci od stabilného, doteraz zastávaného právneho názoru odchyľuje (III. ÚS 51/2014).

29. Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť krajského súdu o tej istej právnej otázke je ústavne neudržateľná. V súčasnosti nie je úlohou ústavného súdu určiť (vzhľadom na princíp subsidiarity), ktorý z odlišných právnych názorov je správny, pretože riešenie tohto problému a zjednotenie rozhodovania je v pôsobnosti krajského súdu. Ústavný súd svojím rozhodnutím iba otvára cestu na riešenie problému v rámci odvolacieho konania.

30. Vzhľadom na to, že posudzovaný prípad je z hľadiska osoby sťažovateľky, ako aj okolností uzatvorenia kúpnej zmluvy medzi sťažovateľkou a Poľnohospodárskou Pôdou plný emócií, pokúsil sa ústavný súd vnieť do prípadu istú dávku pragmatizmu a posúdenie tvrdenej nespravodlivosti viazal na konkrétne okolnosti prípadu.

Z pohľadu ústavného súdu prichodí v tejto súvislosti konštatovať, že zmena právneho názoru v obdobnej veci bez akéhokoľvek vysvetlenia zo strany súdu, prečo k zmene došlo, sa javí ako arbitrárnosť (svojevôľa) a je zásahom do princípu právnej istoty ako súčasti právneho štátu, keďže tento princíp predpokladá, že skutkovo obdobné veci budú obdobne právne posudzované.

31. Vychádzajúc zo všetkých uvedených skutočností, došlo preto k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

32. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, v náleze vysloví, ktoré základné právo alebo sloboda a ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy sa porušili, a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa základné právo alebo sloboda porušili.

33. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým sa porušilo základné právo alebo sloboda, ak to pripúšťa povaha tohto iného zásahu.

34. Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

35. V danom prípade bolo na ochranu základného práva sťažovateľky potrebné napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). V ďalšom konaní je krajský súd viazaný právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Krajský súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

36. Úlohou krajského súdu preto bude opätovne rozhodnúť o odvolaní žalobkyne (sťažovateľky), majúc na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená v čl. 2 CSP (ako aj v čl. 6 ods. 1 dohovoru), je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení.

IV.

37. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

38. Ústavný súd v súlade s citovaným zákonným ustanovením napokon rozhodol aj o náhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

39. Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti, podanie písomného stanoviska z 30. augusta 2018). Za tri úkony vykonané v roku 2018 patrí odmena v sume trikrát po 153,50 € a režijný paušál v sume trikrát po 9,21 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

Na základe uvedeného preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 488,13 €. K uvedenej sume bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 97,62 €,

a preto celkové trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 585,75 € (bod 3 výroku tohto rozhodnutia).

40. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

41. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. februára 2018